ԱԻԵՏԱՐԵՐ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Կը հրատարակուի ամէն երեքշաբթի: Տարեկան գինն է 4½, վեց ամսուանը ¾ մէճիտիէ, կաճխիկ, և հատը 30 փարա: Խմբագրութեան և բաժանորդագրութեան վերաբերեալ նամակներ ուղղուելու են առ Մր. Փէթթիպոն, կ. պոլիս, Սմերիգան խան:

ՀԱՏՈՐ 37. ԿՈՒՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ· ՅՈՒԼԻՍ 1· 1884 ԹԻ 27

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ժամանակիս ոգին: — Խորհրդածութիւն ի վերայ տնտեսի առակին: —Քրիսթիի հին նուագարանը: — Խօսքը քարոզէ: —Ի՞նչպէս կատարեցինք այս գործը: —Ի՞նչպէս պէտք է սկսիլ, կազմաւորել եւ յառաջ տանել կիրակնօրեայ դպրոց մը: —Վայելմունք: —Փղոսկր: —Այլեւայլք: — Կրօնական լուրեր: —Բիւթանական Միութիւն: —Մահագոյժ: —Քաղաքական լուրեր: —Մտակի գիները:

ԺԱՄԱՆԱԿԻՍ ՈԳԻՆ

Քարոզիչ մը հետեւեալը խօսած է տարեկան ժողովի մը մէջ.

Պէտք է մենք ըլլանք աւելի համաձակ, աւելի վառվռուն և աւելի սէր ունենանք: Ժամանակիս ոգին զայս կը պահանջէ: Սիրաս ներսիդիս կը ճմլի երբ կը տեսնեմ հարիւրաւոր և հազարաւոր Եւրոպացւոց ունեցած զարմանալի սէրը դէպ ի մարդկային ընկերութեան վրկիչները, որ էին լոկ մարդ: Օրինակի համար՝ Սպանիացւոց սէրն առ Քաղէլլոր, Դաղիացւոցն՝ առ Վիքտոր Հիւկոյ, Իտալացւոցն՝ առ Կարիպալտի: Այս մարդոց մէջ ամէն ինչ որ ուղիղ է և բարի՝ Յիսուս Քրիստոսէ առնուած է: Նա է լաւագոյն բարեկամ զոր երբէք ունեցած են մարդիկ: Նա է ամենահզօր փաստաբան աղատութեան, արդարութեան, յառաջդիմութեան, խաղաղութեան և եղբայրութեան: Նաղորձեցի հիւսը ժողովրդեան բաղձանաց մեծ առարկան է: Քահանայք և բռնաւորք ծածկեցին զնա ժողովուրդէն. ձեր մեծ պաշտօնն է դարձեալ ցուցնել զնա ժողովուրդին, և ես կը գոհանամ իմ Աստուծմէս որ ունեցայ այսօր մեծ արտօնութիւն և պատիւ ազատելու զձեզ ձեռք զարնել այն ամենէն չքեղ, ամենէն վտառաւոր դրօշին՝ առ որ կանչած է զձեզ աստուածային սիրոյ և թշուառ մարդկութեան ձայնը:

ԽՈՐՀՐԴԱԾՈՒԹԻՒՆ Ի ՎԵՐՈՅ ՏՆՏԵՍԻ ԱՌԱԿԻՆ: Ղուկ. ԺԶ. 1—10:

(Շարունակութիւն)

Դ. Բարեսիրական արոյ վերաբերեալ մնանաւոր խրատ մը կայ, զոր հետեւեալ հանգերը բացայայտ կը ցուցընէ: Տնտեսին խնամատարութիւնը նշանաւոր էր այս նկատմամբ որ անիրաւ մամոնայով բարեկամներ ստացաւ: Ինչո՞ւ անիրաւ մամոնայ կ'ըսուի: Մամոնայ եբրայեցւոց լեզուաւ «անիրաւութեան վարձք» ըսել է, որ կռապաշտից Մամոն ըսուած անիրաւ գանձուց աստուածէն առնուած է: Արդ՝ Տէրն ալ բուն այս անունը գործածեց, ոչ այս խորհրդով թէ Քրիստոնեայք ալ անիրաւութեամբ դիզած գանձեր ունենալու են, այլ՝ որ բուն իրենց արդար վաստակով. երբ կ'ունենան այն առակը որ անկրաւ մամոնայ կ'ըսուի, առով, կ'ըսէ, ձեզի բարեկամներ ըրէք. այսինքն ունեցէք այնպիսի անձինք, որք ժամանակին ձեր դրամական օգնութեամբը վսեմարուած ըլլալով, այդ դրամն ձեզմէ պակսած տեղը, այսինքն մահուամբ անկէ բաժնուելնէդ յետոյ՝ յերկինս սիրելիներ դանէք զձեզ իրենց երջանիկ ընկերութեանը ընդունող, ուր այս անցաւոր հարստութեան տեղը անթիւ ու անսպառելի օրհնութիւններ պիտի ունենաք վայելելու: Երանի անոնց ուրեմն, որք ոչ հոս, ուր ցեղը կ'ապականէ, գողերը կը գողնան, հրդեհը կ'այրէ, ծովը կը կլլէ, այլ յերկինս կը գանձեն, ուր ոչ երբէք կայ այդպիսի վտանգ, իրենց ունեցածը ոչ սոսկ իրենց պիտոյիցը՝ այլ կարօտելոց և հոգեւոր սովելոց օգնելու գործածելով:

Արդ՝ այս խրատը լաւ հասկընալու համար առակին միտքը իմանալու ենք: Հարուստ մարդը կը նշանակէ Աստուած, անտեսը մեք ենք որ կ'ընդունիմք զանազան պարգեւներ Իրմէն վասն իւր վաստաց գործածելու: Դողցած կ'ըլլանք Տուողէն, եթէ միայն մեր հաճոյքին գործածենք: Ուստի գործածելու ենք անտեսին խնամատարութեամբը ոչ թէ անիրաւութեամբը՝ բարեսիրական նպատակներու: Մինչ ես այսպա վախարէն է երկնից ժառանգութիւնը. ո՛չ, այդպիսի վարդապետութիւն չունի երբէք Տէրն, զի ինքն է դուռն և ճանապարհ երկնից, այլ՝ զայս կը վարդապետէ մեզ թէ այդ դանդն յերկինս ուղեւորաց փառաւոր արտօնութիւնն ու սիրելի բնաւորութիւնը պիտի ըլլայ իրենց ողորմածութիւնն ու բարեսէր առատաձեռնութիւնը վասն սիրոյ Քրիստոսի: Շատ ագահներ Յիսուսի արեամբ միայն փրկութեան վարդապետութիւնը առնել ընդուն ու տալը ոչնչացընելով քար կը կարծին ու չատ դժուար կը փրթի անոնց ձեռքէն բան մը. բայց այս չեն դիտեր որ Յիսուսի արեամբն իր մեղքերէն սրբուողը ագահութեան մեղքէն ալ կը սրբուի. և բարեսէր արոյ նկատմամբ Սուրբ գրոց խրատն է չապաւինիլ այնոց իրրեւ մեղաց քաւութեան, ոչ ալ իրրեւ անօգուտ զանց ընել: Ո՛րքան պատուէրք կան հին և նոր կտակարանին մէջ ղուարթ և առատաձեռն ըլլալու համար. ինչո՞ւ. զի առատաձեռնութիւնն այնպէս ըլլալ կը վայլէ: Յամենայն ժամ զմեզ կերակրող և անթիւ բարիք մեզ պարգեւող Հօրն ինչո՞ւ չնմանիմք մեք եւս բարերար և մարդասէր ըլլալով:

Պարտիմք տալ ի նշան մեր սիրոյն և ոչ թէ վասն զի մեզքերնիս կը ջնջուին առով, այնպէս որ բուն մեր հոս ունեցածը վասն Պարգեւողին գործածելով՝ վկայութիւն մը ըլլայ թէ երկնից ճշմարիտ հարստութիւնը այնպէս պիտի վայելեմք: Այս է միտքը 11, 12 համարներուն: Եթէ առ իրրեւ Աստուծոյ պարգեւ հաւատարմութեամբ չվայելելը և չգործածելը զի իւր ունեցածը, երկնայինն ինչպէս պիտի կարողանայ վայելել:

Ո՛վ Յիսուսի հաւատացեալ, քու փրկիչդ խրատ մը ունի քեզի տնտեսին առակովը. զգացած ես այդ խրատին ղօրութիւնը և որդեգրած ես քեզի: Նա քեզ խնամատարութիւն մը կ'ուսուցանէ «Անկրաւ մամոնայէն բարեկամներ» ստանալու. դու ինչո՞ւ ասոր հակառակն յաւէտ խնամատարութիւն կը համարիս, որպէս թէ Աստուծոյ տաճանորդի տրոց կամ կարօտելոց չտալովդ աւելի չհամած ըլլայիր: Ո՛հ, միթէ մեք խնամատարո՞ւն ենք զան զմեր Տէրն, որ կը ջանայ որքան կարելի է պակաս տալ կամ բնաւ չտալ Տէրոջը գանձին, վախնալով որ չըլլայ թէ մեր գանձէն պակսի. մինչ Տէրոջն ուսուցածը մեզի այս է թէ «Տուէք և պիտի տրուի ձեզի.» և, «երանելի է տալը քան թէ առնուլը,» եւայլն. քանզի առով կրնանք բարեկամներ ստանալ յերկինս և բուն երկրիս մէջ ալ: Գիտնամք ուրեմն թէ այն խնամատարութիւնը զոր ագահք ունին, այն է չտալը իրենց չահ սեպել՝ «վերջն իմաց» չէ, ըստ Յակոբայ Առաքելոյն, այլ «երկրաւոր չնչաւոր և դիւական է.» քանզի անէծք կը բերէ ըստ Մաղաքիայի. Գ. 9: Սակայն Տէրոջ մեզ պատուիրածը «վերջին իմաստութիւն» է. քանզի կը բերէ օրհնութիւն եւ բարեյաջող կեանք, և ըստ Պօղոսի՝ «ի հանդերձեալն ճշմարիտ կեանքը ձեռք ձգելու բարի հիմ,» այսինքն հաստատուն ապագայ:

Ա. Ե. Ա.

ՔՐԻՍԹԻԻ ՀԻՆ ՆՈՒԱԳԱՐԱՆԸ ԵՒ ԿԱՄ

Ո՛ՀԱՅՐԵՆԻՔ, ՔԱՂՑՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔ

ԳԼՈՒԽ ԵՐԵՔՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ

ՔՐԻՍԹԻԻ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆԸ ՏԷՐՈՋ ԳՈՐԾԻՆ ՄԷՋ

(Շարունակութիւն)

Բայց տեսայ վիանգամայն եւ հասկցայ որ Յիսուս կարող եւ կամեցող մեծ Փըրկիչ է ներել եւ քաւել ամէն մեղք: Հիմա կը հաստատամ թէ Տէր Յիսուս ներած է իմ բոլոր մեղքերս, վասն որոյ չեմ երկնչիր մահուանէ, եւ կ'ըսեմ համարձակ,

Ի հանդերձ ձիւնազարդ,
Մտանեմ փրկչաց քով,
Անթիծ, անպարտ,
Անթիծ, անպարտ,
Այն երկիրն ազատով': »

«Քրիսթի, » ըսաւ տիկին Վիլկէր, «կը տեսնեմ որ տիկին Հուպէթ քաջ գիտէ այդ երգը: »

«Այ', գիտէ, » ըսաւ Քրիսթի, «հանգուցեալ Թրէֆիլ պէս, տիկին Հուպէթ եւս չատ կը սիրէ այս երգը: »

Այսպէս բաւական ժամանակ խօսելէ ետքը, տիկին Վիլկէր գնաց իր տունը, եւ Քրիսթի իւր գործին: Քրիսթի մեծ փութով կը քննէր եւ կը կարդար տեսակ Սուրբ գիրքը, եւ որչափ յառաջ գնաց, տեսաւ եւ համոզուեցաւ թէ այն էր ամէն կարգի մարդոց վիճակին յարմար մի միայն գիրքը, վասն զի կ'աւետէ Թողութիւն դատապարտեալ մեղաւորին, կը խոստանայ հանգիստ խանջելոց, կը պարգեւէ մխիթարութիւն վշտացելոց, եւ կենաց հաց սովելոց հոգեւորապէս: Ուստի լի նախանձով եւ եռանդեամբ կը վազէր կ'երթար ամէն տեղ, տուն, խանութ, սրճարան եւ կամ հրապարակ, ուր կրնար գտնել թշուառ, աղքատ եւ լքեալ, հիւանդ կամ վշտացեալ մարդիկ. կը կարդար անոնց Աստուծոյ խօսքը, եւ կ'աշխատէր զարձունել զնոսա իրենց մեղաց ճանապարհէն: Ընդհանրապէս դուռ մը բախելէն առաջ կը կենար գրան առջեւ եւ կ'ընէր սա կարճ աղօթքը. «Ով Տէր Աստուած, դուն գիտես ամէն մարդու սիրտը, քաց եւ պատրաստէ հոս բնակողներուն սիրտը որ սիրով եւ յօժարութեամբ լսեն եւ ընդունին խօսքդ, օգնէ եւ լինճ եւ դիր բերանս անոնց վիճակին յարմար խօսքեր, որպէս զի կարենամ յայտնել անոնց զքեզ որ Հայրդ ես սիրոյ եւ ողորմութեան: »*

Աստուած լսելով անոր աղօթքը, կ'օրհնէր եւ պաղաքեր կ'ընէր անոր աշխատութիւնը: Բազումք որ բոլորովին անտեղեակ էին Քրիստոսի, լուսաւորուեցան Աստուծոյ խօսքին միջոցաւ զոր Քրիստի կը կարդար եւ կը պարզէր, եւս աւելի բազումք ճշմարտապէս ապաշխարեցին եւ դարձան: Քրիստի չատ համբաւուեցաւ այն թաղին մէջ եւ մօտերը, այնպէս որ հիւանդներ կը պրկէին եւ կը հրաւիրէին զնա գալ եւ կարդալ անոնց Սուրբ գիրք. նաեւ չատեր որ ձախողութեան կամ փորձանաց հանդիպած էին, կ'երթային անոր տեղեակը, եւ խօսելով անոր հետ կը մխիթարուէին. տղայք անգամ կը սիրէին զնա: Այսպէս Քրիստի չատ անգամ գրաղեալ էր օրն ի բուն, մերթ Սուրբ գիրք կարդալով, մերթ հիւանդաց այցելութիւն ընելով, եւ մերթ վշտահար մարդոց հետ խօսելով, այնպէս որ երեկոյին գրեթէ միշտ յոգնած կ'եր-

թար տուն։ Բայց երբ կը յիշէր թէ ինչպէս Թրէֆիլ իւր վերջին օրերը կը խորհէր անձկութեամբ թէ ինչ համարձակութեամբ պիտի երեւնար իւր Տէրոջը առջեւ առանց երբէք ծառայութիւն մը ըրած ըլլալու անոր, կ՚առաջադրէր եւս աւելի չանալ եւ աշխատիլ, քանզի այն օրերն անգամ որ աւելի յոգնած էր, չէր մոռնար սա խօսքը, «կու գայ գիշեր երբ ոչ ոք կրնայ գործել։»

Օր մը Քրիսթի ըսաւ աւետարանութեան գըլնաց յայտելութիւն ապաքաոց առուները եւ կարպաց անոնց Սուրբ գիրքն եւ աղօթք ըրաւ անոնց հետ, եւ ապա դարձաւ իր սենեակը, բայց այն ինչ մտաւ տանը դուռնէն ներս, լսելով իւր սիրելի եղանակը, «Բազդը հայրենիք,» որ կու գար իւր սենեկէն, նեղացաւ, քանզի յարգելով Թրէֆիլ վերջին կոտակը, չէր ծողուր որ այլ ոք զպչէր Նուագարանին, տատնուտէր սիրնոջ սրդիքն անգամ դիտնալով թէ Քրիսթի այնչափ հոգ ունէր այն Նուագարանին, չէին համարձակեր մօտենալ Նուագարանին եւ դարձունել անոր դաստակը մինչ Քրիսթի հոն չէր։ Արդարեւ ինքն իսկ Քրիսթի երբեմն կը խնդար որ այնչափ փոյթ կը տանէր այն հին Նուագարանին, բայց երբ կը խորհէր թէ յաչարար յիշատակ էր այն իւր նախկին վիճակին եւ Թրէֆիլի ընկերակցութեանը, աւելորդ չէր Թուէր անոր այս փոյթը։ Այս պատճառաւ երբ տունը մտնելով լսեց Նուագարանին ձայնը, եւ փութով կը վազէր վեր, տանուտէր տիկինը հանդիպելով անոր սանդղին վրայ՝ ըսաւ, «Բանական ժամանակ է որ մարդ մը կ՚սպասէ ձեզ։» Զայն լսելով Քրիսթի աւելի աճապարանօք կ՚ելլէր սանդղէն վեր, եւ մտնելով սենեակը երբ տեսաւ հոն իւր բարեկամն զՊատ. Վիլքըն որ չնորհօքն Աստուծոյ միջոց եւ պատճառ եղած էր անոր դարձին՝ ապշած մնաց ուրախութենէն։

Պատուելի Վիլքըն որ չատ տարիներէ հետէ Անգլիոյ մէջ քաղաք մը կը վարէր քարոզչի պաշտօն՝ տեսած չէր զՔրիսթի, եւ այս անգամ որ եկած էր տեսնել իւր նախկին ժողովուրդը, կամեցաւ այս պատեհութեամբ տեսնել նաեւ զՔրիսթի։ Ի՛նչ լանդակաթ տեսարան էր այս երկու բարեկամաց հանդիպելն իրարու։

Պէքէ ՀԱՅՈՒՆԱԿԻ

«ԽՕՍՔԸ ՓԱՐՈՁԻ։»

Բ. Տիմ. Դ. Ջ։

Նայէ որ քարոզուելու խօսքին քաղցր եւ կենդանարար ներգործութեան ճաշակն առաջ քու հոգիդ վայելէ. քու հոգիդ նախ Թող զուարթանայ, եւ բերկրի, անկէ ետքը մատակարարէ ունկնդիրներուն։ Եթէ դուն չես ներգործուիր, յաւով չես կրնար սերմանել ալոց սիրտերուն մէջ, եւ դուն օտար ու անհասկանալի լեզուով խօսած կը լինիս, եւ ոչ թէ ունկնդիրք միայն այլ քու հոգիդ իսկ չհասկնար թէ ի՛նչ կը խօսիս։

Մանուկ տեղերու մէջ չատ մտածէ քարոզուելու խօսքին վրայ, Աստուծոյ խօսքը Թող այնչափ թափանցէ սրտիդ, մինչեւ որ մխիթարութիւնով, բերկրութիւնով եւ հոգեւոր զօրութիւնով լցուիս։ Նոյն մտածութեամբ ննջէ, արթնցիր, չրջէ գրասենեկիդ մէջ եւ նոյն խորհրդածութեամբ զբաղմունքիդ պարապէ։

Եթէ քեզի պէս մեծ մեղաւորի մը հոգին բերկրութեամբ կը լեցուի անով, պարզ եւ ծարաւի անձանց սիրտերը ո՛րչափ կը կազդուրին եւ կը մխիթարուին անոր միջոցաւ։ Երբ զգածեալ ես Աստուծոյ խօսքին օրհնեալ ներգործութեամբ՝ ամպիոն ելլելը քեզի դժուար պիտի չգայ, զի միայն պիտի կրկնես ինչ որ խօսեցաւ քեզի Սուրբ գիրքը։

Եթէ կենաց խօսքը այսպէս դպցուն սրտով կը սերմանես ունկնդրաց մէջ, կը սերմանուի անտարակոյս անոնց սիրտերուն մէջ։ Այնուհետեւ յաւով լի կը սպասես, ոչ միայն բուսնելուն եւ աճելուն, այլ յաւէտ հոգեւոր պաղաբերութեան։

Երբ կը լսես որ Թշնամին իր սրտին այնչափ խիտ եւ այնչափ թանձր ցանած է ժողովուրդին մէջ՝ որ քեզի կը Թուի Թէ կենաց խօսքը սերմանելու տեղ մնացած չէ, մի՛ վհատիր։ Արդարեւ որոմնացանը չատ ժիր է իւր գործին. նա կը ցանէ իւր որոմը սրտերուն մէջ երբ մարդ կը գնէ, կը վաճառէ, կ՚ուտէ, կ՚ուրախանայ, կը սիրէ, կը ճամբորդէ, կը վիճի, կը խօսի, կը լռէ, եւ մինչեւ անգամ երբ բարի բաներու կը պարապի։

Իսկ կենաց խօսքը սերմանուելու համար սիրտը գուցէ միայն մէկ օր ունի չարաթին մէջ, եւ Թերեւս միայն Աստուծոյ սրբարանին մէջ։ Բայց, ա՜ւաղ որ կան այնպիսիք որ մինչեւ անգամ այս կարճ միջոցին մէջ վախճած սրտով կը մօտենան լսելու։

Աստուծոյ խօսքին հզօր ներգործութեան քու սիրտդ պէտք է այնպէս վարժառու լինի, որ դու քեզին ըսես քու Աստուածդ, դէթ միայն մէկ անգամ խօսիմ, յորդորեմ եւ ազաչեմ, բաւական է, ունկնդիրն իր սիրտը մէկ անգամ բանայ եւ պատրաստէ խօսքին ղեղման առջեւը, բաւական է ջնջել սրտէն Թէ փուչերու եւ Թէ որոման սերմերը։ Անատեն սրտին հունձքը Աստուծոյ Թագաւորութեան հունձքը կը լինի, եւ եթէ ատ եւ անդ որոմներ բուսնին եւ պըտուղ ալ ժամանեն, անոնք չեն բաւական հեղձուցանելու կենաց սերմը։ Մի յուսահատիր խորհելով Թէ մարդուն սիրտը երկու տեսակ սերմերու ալ ընդունակ է, դուն առաւել քրիստոնէական տեսութեամբ նայէ Թէ մեղաւոր հոգին ի՛նչ վայելչութիւն եւ ազնուութիւն կը զգենու կենաց խօսքին օրհնութեամբ։

Մի յուսահատիր եթէ կենաց խօսքը կ՚ուշանայ բուսնիլ սիրտերուն մէջ, կամ Թէեւ բուսած է՝ կ՚ուշանայ ծաղկելու կամ պտուղ հասցուներու։ Եթէ քեզմէ առաջ սերմանողներուն սերմերը բուսան քու ժամանակդ, քուկդ ալ քու մահկդ եաքը պիտի բուսնին անկասկած։ Դուն ուրախացար ուրիշներուն, քու նախորդներուդ ցանած սերմանց ծաղիկներովը ու պտուղներովը, դուն ալ սերմանէ առատ ձեռօք մինչեւ երթաս գերեզման, եւ քեզմէ եաքը Թող քու յաջորդներդ հնձեն կենաց հունձք։ Եթէ Աստուած կը կարգադրէ որ դուն միայն անկաս, դահ եղիր անով, իսկ եթէ անկնէն եւ առաջնը կը յանձնուի քեզի՝ աւելի բերկրութեամբ գործէ, մեծ արժանութիւն համարելով քեզի որ գործ ունիս Անոր այգւոյն մէջ, հոգ չէ Թող սոսկ անկելու գործն եղած ըլլայ այն, միայն Թէ ինչ որ երկնաւոր Հայրը կը յանձնէ քեզի զայն գործէ հաւատարմութեամբ։

* * *

Բագրեւանդ,

Ի՞ՆՉՊԷՍ ԿԱՏԱՐԵՑԻՆՔ ԱՅՍ ԳՈՐԾԸ

Փոքր եկեղեցի ենք գիւղական, Նիւ Եորքէ իբր քսան մղոն հեռու, Նիւ Ճէրսէյի գեղջկային եւ հանդարտագոյն գիւղաքաղաքներէն միայն մէջ։ Ուրիշ մեծամեծ քաղաքներու բնակիչք, որոց իրրեւ ալիք դէպ ի մեզ յառաջանալը կը տեսնենք, եւ ուրախ պիտի ըլլանք եթէ գան, մինչեւ ցարդ սովորութիւն ըրած չեն գալ բնակել մեր գիւղն իրենց առատաձեռնութեամբը եւ ճոխութեամբ, ուստի եւ ինչ որ ըրած ենք մենք իրրեւ կրօնական ծառայութիւն այլոց համար, Թէ՛ ի նպաստ առաքելութեանց եւ Թէ՛ ուրիշ նըպատակաւ, եղած է հանգանակութեան հին կերպով եւ վաքր չափով. հարկ չէ ինձ յաւելուլ նաեւ Թէ, երբ կ՚որոշենք տալ մեր «նուէրները,» (այս անունը կու տանք մենք հոգեւոր արոց,) միշտ կը նայինք զգուշութեամբ մեր ճիշդ կարողութեանը։ «Ուսմէն Պօրտ» կոչուած ընկերութեան համար կը հաւաքենք ամեն տարի չիտուն Թալէր չիտուն տիկիններէ որ այս ընկերութեան անդամներն են, եւ այս չիտուն Թալէրն ունի քան լոկ տատկի չարգն աւելի մեծ չարդ։ Այս գումարը կը ցուցնէ մեծ անձնուրացութիւն, ընկերութեան նպատակին համար մեծ հոգ, կը տրուի նաեւ եռանդուն ազօթիւք, եւ կը ցուցնէ ճշմարիտ սէր առ միսիոնարս եւ առ այնս որոց համար կ՚աշխատին միսիոնարք։

Այն չիտուն Թալէրն ունի նաեւ ուրիշ չարգ։ Մենք չատերը չունինք չահու սըրուած տատկ գրամատեղաններու քով, ուստի երբ այն չիտուն Թալերին մատնակից կ՚ըլլանք, կը Թուի մեզ Թէ տատկ տուինք չահու, եւ կ՚ուրախանանք, հաւատալով Թէ չահու բաժին պիտի առնենք Աստուծոյ Թագաւորութեան մէջ։ Բայց դառնանք մեր պատմութեան։ Եկաւ յոբելեանը, կամ «Ուսմէնս Պօրտի» տասներորդ տարին, եւ օր մը մեր աղօթքի ժողովին մէջ տիկին մը, Տիկին Սմիթ անուն, ըսաւ համարձակ, «կարծեմ չըննդհակալութեան արժանի գործ մը կ՚ընենք, եթէ այս տարի մեր միսիոնարներուն համար սովորական չիտուն Թալերին վրայ յաւելնենք ուրիշ հարիւր Թալէր։» Ամէնքս նայեցանք Տիկին Սմիթի, որ ընդհանրապէս չատ հանդարտ է եւ գործունեայ, նայեցանք զարմանօք, վասն զի կ՚առաջարկէր բան մը որ այնպէս անհնար կը Թուէր մեզ, ինչպէս ձեռօք դպչիլ լուսնին։ Բայց ուրիշ քոյր մը, քան զմեզ ամենքս աւելի կորովամիտ եւ ուղղադատ, ըսաւ, «Այո, չատ հաճոյական պիտի ըլլայ, եթէ ընենք այսպիսի բան մը որ անյուսալի է մեզի. բայց նախ հաստատենանք մեր եկեղեցւոյն պարտքը։»

«Անտարակոյս,» ըսաւ Տիկին Սմիթ, «կը հաւատամ Թէ պիտի հատուցանենք նաեւ այս պարտքը. գիտեմ սակայն Թէ Տէրը կ՚օգնէ անոնց կարօտութեանը որ անձնուրացութեամբ կ՚օգնեն այլոց։ Ուստի, քոյրեր, համարինք Թէ մոռցանք որ հարիւր չիտուն Թալէր հաւաքել աւելի ծանր է քան չիտուն Թալէր, դիմենք ուրեմն աղօթքի, գիտնալու համար Տէրոջ կամքը։ Եթէ կարող ենք հանել այս գումարը, չանանք, ապա Թէ ոչ Թողնենք։» Ժողովը տեսաւ որ այս առաջարկութիւնը բանաւոր եւ քրիստոնէական էր, եւ չանձն առաւ. ոչ ոք կը չուտար սակայն Թէ կարող պիտի ըլլայինք հաւաքել հարիւր Թալէրի աւելի գումարը։ Տիկին Սմիթ եւս չէր գիտեր Թէ ուստի պիտի ելլէր այն գումարը, բայց տիկինն ունէր սա մխիթարական համոզումը, Թէ եթէ ինք կատարէր պարտականութեան մը այն մասը որ իրեն կը վերաբերէր, մնացածը կը հատար Տէրը, եւ այս յայտնի եղաւ այս դիպուածին մէջ, Թէպէտ չէինք յուսար։

Յիշեցի չանուանէ Տիկին Սմիթ, վասն զի Տիկին Սմիթ յարտյց այս խնդիրը։ Նա Թելադիր եղաւ, ուրիշներն հաւանեցան, գէթ ի մասին աղօթքի դիմելու։ Բայց նաեւ մեր հավատին տիկինը նման է Տիկին Սմիթի, Թերեւս աւելի քան զնա։ Այս տիկինը նոյնպէս աղօթից այն առատջարկութեան համար, խորհեցաւ անոր վրայ Թէ ինչպէս կրնայ ի գործ դրուիլ, եւ ապա գալով առ Տիկին Սմիթ՝ ըսաւ. «Ահաւասիկ, Տիկին Սմիթ, պատրաստեցի երկու Թուղթ. զմին առէք դուք եւ հաւաքեցէք յիսունը, ես կը հոգամ միւս յիսունը։» Այս երկու քոյրերն առնելով երկու Թուղթը գացին մնացեալ քառասուն եւ ութ քոյրերուն, եւ գաան զանոնք պատրաստ եւ յօժար ի նպաստ առաջարկութեան։

Ոմն ըսաւ, «Ես այս նոր հանգանակութեան համար պատրաստ դրամ չունիմ, բայց գիտասրութիւն ունէի հանգերձ մը վնել ինձ, ուստի կու տամ այն տատկը զոր այս հանգերձին համար պիտի տայի։» Ուրիշ մը ըսաւ, «Ազախինս մեկնեցաւ, անոր գործը կ՚ուզեմ ես անձամբ ընել, որպէս զի կարող ըլլամ անոր տրուելու տատկը տալ այս հանգանակութեան։» Դարձեալ ուրիշ մը ըսաւ, «Ճամբորդութիւն մը պիտի ընէի քաղաքը, զանց կ՚ընեմ այս ճամբորդութիւնը, եւ անոր ծախքը կ՚ընծայեմ այս գործին.» միւք բանիւ՝ իւրաքանչիւր քոյր զոհ մը ընելով եղաւ մասնակից նոր հանգանակութեան։ Այսպէս հարիւր Թալէրն աւելի սիրով եւ ուրախութեամբ արուեցաւ Տէրոջը գանձին քան այն սովորական չիտունը որ կը արուէր, եւ տեսնուեցաւ Թէ ոչն ինչ բաներ կրնայ ընել ի ծառայութիւն Փըրկչին որ քան զայս չատ աւելին տուած է մեզի համար։

Մենք իսկ զարմացանք Թէ ինչպէս դիւրաւ տուինք այն հարիւր Թալէրը, եւ բարերար Տէրը զարմացոյց զմեզ հազարապատիկ աւելի՝ զգալ տալով մեզ Թէ կարող ենք չատ բաներ ընել անով եւ անոր համար։ Տուաւ մեզ զգալ նաեւ Թէ մարդ մը որչափ եւ աղքատ կամ տկար ըլլայ, ի սէր Աստուծոյ գործելու համար ուրիշ բանի կարօտ չէ բայց միայն յօժարութեան եւ հաւատոյ որ սիրով յաջողեալ է։

Հիմա չենք գիտեր Թէ ինչ կրնայինք ընել, եթէ ջանայինք, եւ կարծեմ Թէ այսուհետեւ աւելի պիտի ջանանք քան յառաջ։ «Հաւատո՛ք,» Թերեւս ըսէ ոք, «ձեր եկեղեցւոյն պարտքը։» Այո, բայց մեծ է այս պարտքը, եւ կը պահանջէ մեծ անձնուրացութիւն ամիսներով. բայց պիտի հատուցանենք եւ անցնի ինչպէս անցեալ տարուան ձիւնը, ոչ ուրիշ արտաքին օգնութեամբ, այլ միայն Աստուծոյ սիրովը առ մեզ, եւ մեր սիրովը առ Աստուած։ Հարկաւ, եթէ կը սիրենք զնա, դիւրաւ կ՚ըլլանք կարող, կամ լաւ եւս ըսեմ, կ՚ընենք ինչ որ պարտական ենք ընել։

Կրնայ ըսուիլ Թէ հին պատմութիւն է այս, եւ հին ժամանակի կանանց վերաբերեալ, բայց ճշմարիտ է. եւ մենք նոր ձեռնարկ նահանգին երջանկագոյն եկեղեցիներէն մին ենք։

ԻՆՉՊԷՍ ՊԷՏՔ Է ՍԿՍԻԼ, ԿԱԶՄԱԿԵՐԼ ԵՒ ՑԱՌԱՋ ՏԱՆԵԼ ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՑ ԴՊՐՈՑ ՄԸ

3.

Կէրհէռթէյ Դպրոց Կոչնակութիւնը եւ յառաջ պահելու եղանակ։

1. Տնօրէն ուսուցչութեան արժանի առաջին գործն ըլլայ բաժնել աշակերտները դաս դաս ըստ հասակի եւ ըստ մտաւոր կարողութեան նոցա։ Լաւագոյն է իւրաքանչիւր դասի աշակերտաց թիւը չընել աւելի քան վեց, որպէս զի ուսուցիչը կարող ըլլայ իւր աշակերտաց իւրաքանչիւրին հոգեւոր օգնութիւնը տեղականալ անձամբ եւ մտերմաբար։

Ուսուցիչք չաբթուան մէջ այցելութիւն ընեն աշակերտաց որ կիրակի օրը չգտնուեցան դպրոցը, եւ տուգանեն անոնց բացակայութեան պատճառը։

2. Որպէս զի ժամանակի ճշդութիւնը պահուի, դպրոցը բացուի որոշեալ ժամուն՝ օրուան դասին յարմար երգով մը, յետոյ

սկսի դասը, զոր կարդան տուն առ տուն, նախ՝ տեսուչը, եւ ապա՝ աշակերտք. յետ այնորիկ ըլլայ կարճ եւ եռանդուն աղօթք մը, որուն կցուի անմիջապէս տէրունական աղօթքը զոր ըսեն բոլոր աշակերտք միաձայն:

3. Տեսուչն իմացունէ թէ քառասուն կամ քառասուն եւ հինգ րոպէ դասախօսութիւն ըլլայ, եւ խոհոյն ևրաքանչիւր ուսուցիչ ընտրուած հարցումներուն վրայ նոյնչափ ժամանակ հարցումներ ընէ իւր աշակերտներուն՝ ցած բայց որոշ ձայնիւ, խնամով սկսէ անոնց դասը, լուսաւորէ զոյն Սուրբ գրոց ուրիշ համարներով, օրըստօրական կեանց դիպուածներով, կամ յարմար պատմութիւններով, որպէս զի զարթուցանէ աշակերտաց ուշադրութիւնը՝ կրթելու համար անոնց միտքը, եւ շարժելու համար անոնց սիրտը, յիշելով միշտ որ այս կրթութեան գլխաւոր նպատակն է աշակերտաց դարձը, եւ յետ դարձին՝ անոնց աճումն ի շնորհս, եւ ի գիտութեան Տեառն մերոյ եւ Փրկչին Յիսուսի Քրիստոսի:

4. Տեսուչը ծանուցանէ դասախօսութեան ժամանակին լրանալը, ծանուցանէ նաեւ ուսուցչաց յաջորդ ժողովին ժամանակը եւ տեղը, եւ երգուի իւր հինգ րոպէ: Շատ օգտակար կ'ըլլայ, եթէ Տեսուչը կարճ հարցումներ ընէ աշակերտաց ընդհանուր դասին վրայ, եւ հաստատէ անոր ճշմարտութիւնները:

5. Եթէ ունկնդրաց մէջ կայ օգտակար բան մը խօսելու կարող եկեղեցական մը կամ բարեկամ մը, կրնայ հրաւիրուիլ խօսելու համառօտիւ այն նիւթին վրայ որ ելեւէջ է աշակերտաց ուշադրութեան:

Ժողովքը վերջանայ աղօթիւք, որպէս զի ուսուցչաց ճշմարտութիւնք օրհնուին Աստուծմէ:

Տղայոց դասեր:

«Աբրահամ գառնուկներ» (Ծովհ. ԻԱ. 15):

Կիրակնօրեայ գպրոցաց աշակերտներուն մէջ կը գտնուին ընդհանրապէս ոչ սակաւ տղայք որ չեն գիտեր կարդալ: Լաւ է զատել ասոնք միւս աշակերտներէն, եւ ուրոյն կրթել զանոնք ուրիշ տեղի մէջ. Թոյլ տալու է սակայն որ ասոնք եւս առաջիկայ գտնուին գպրոցին բացման եւ փակման հանգիսին:

Այս հասակի տղայք կարող չեն ուրիշ բան ընել եթէ ոչ լսել Սուրբ գիրքն դիւրիմաց համարներ եւ պատուէրներ, եւ երգել. եթէ դաս եւս արտի անոնց, դասին թէ նիւթը եւ թէ լեզուն չափաւոր ըլլալու են անոնց ընդունակութեանը եւ հասակին. ասոնց կրթութեան գլխաւոր մտքն կրնայ համարուիլ միշտ երգը:

Տղայոց դասերուն համար ընդհանրապէս են յաջորդաբար անյիշ+ էջեր ուսուցիչ.

դիւղանկար մը, տղերուս, ծովակներուս եւ դաշտագետիններուս զանազան տեսիլներով, եւ հետ անդադար: Այս ուրեմն մեծ գործ է ճանչնալ եւ զգալ թէ ի՛նչ բաներ տեղծած է Աստուած ի վայելչութիւն մեր: Կան տակաւին մարդիկ որ չեն կարծեր թէ երախտապարտ ըլլալու բան ունին: Բարիքը տեսնելու կույր են, իսկ չարիքը տեսնելու՝ սրատես: Երբոր հանդիպիս անոնց, կը լսես որ միշտ չարեաց վրայ կը խօսին: Այնչափ դիւրին է տակաւին ճանչնալ բարիքը ոչչափ չարիքը, մանաւանդ թէ աւելի երջանիկ կ'ընէ զմեզ տեսնել բարիքը քան չարիքը, ինչպէս որ աւելի հաճոյ է գիտնալ բարեկամները, քան թշնամիները:

ՓՂՈՍԿՐ

2.

Փղին աղօրիքը չատ նման են մարդու աղօրիներուն, այսինքն քովի մեծ ակառներուն, մանաւանդ վերջնոյն, միայն մարդուն աղօրիները չատ փոքր են քան փղիններդը: Փղին այս ակռաներուն վրայ կան նախ՝ անհարթութիւններ կամ դուրս ցցուած մասեր կարծր եւ փայլուն նիւթով, մը որ կիտուած (ջնե) կը կոչուի, պատած. երկրորդ՝ ուրիշ կարծր նիւթ մը որ իբր տեսակ մը չաղախ (խոշ) կը լնու անհարթութեանց միջոցները, երրորդ՝ առաջնոյ (ջանդին) կոչուած ուրիշ նիւթ մը որ նոյնպէս կիտուածանման հիւթով մը պատած է, եւ տակաւ մաշելու նշանակ: Այսպէս երբ փղին աղօրիքը կը բուանին, կազմուած են ծառքելու չարմար երեք տարբեր, կիտուածոյ նման, չաղախի նման եւ առաջնոյ կոչուած, նիւթերէ, որոց իւրաքանչիւրին կատարութիւնը կամ կարծրութիւնը տարբեր է միւսներէն:

Փղին աղօրիքը տնկային անդադար բայց կարծր նիւթեր ծամելով՝ չեն կորնցուներ իրենց երեսին անհարթութիւնները: Շատ նման նիւթը կը մաշի նախ եւ աւելի՝ խորանալով եւ փոսանալով. առաջնոյ կոչուած նիւթը քիչ կը մաշի, իսկ կիտուածանման նիւթը կը պահուի մինչեւ վերջը:

Երկանաքարին ցորենն աղալու չարմարութիւնն յայտ է որ անոր երեսին վրայ անհարթութիւններ կան, այսինքն՝ քարին բաղադրութեան բնութենէն, անոր վրայ տեղ տեղ կը մաշի եւ կը խորի, մինչ ուրիշ տեղեր կը մնան մաշելէ ազատ, ուսկից եւ ցցուած: Եթէ երկանաքարին երեսը չունենար այս անհարթութիւնը, այսինքն՝ եթէ չըլլար խորաւորատ, եւ, եթէ երկու երկանաքարերուն, վերնոյն եւ տորինոյն, զիրար չօչափող երեսներն հարթ ու հաւասար ըլլային ողորկ, երկանը չէր ծառայեր աղօրեպանին նպատակին, որ է ցորենն աղալ եւ ընել ալիւր: Այսպէս փղին վերին եւ տորին աղօրիներուն զիրար չօչափող երեսներուն անհարթութիւններն են որ յարմար կ'ընեն զանոնք ըլլալու ճշմարտապէս աղօրիք, այսինքն՝ իրրեւ աղօրուոյ քարեր, կամ աղացող երկանաքարեր:

Բայց փղին ակռաներուն վրայ կայ նաեւ ուրիշ բան մը որ եւս աւելի կը ցուցնէ Աստուծոյ խնամքը եւ նախատեսութիւնն այս անասնոյն համար: Արդ, փղին վերին աղօրիքը կորնթարդ են, իսկ վարիններդը՝ դոգաւոր: Փղի տեսակիներէն ոմանց ակռաներուն այս ձեւը չատ դժուարին է, եւ բնական պատմութեան թանգարաններէն ոմանց մէջ այս փղերուն ակռաներն իրրեւ օրինակ կը ցուցուին: Ցայտնի է թէ նախախնամութիւնը տեսած է այս ձեւը փղի ակռաներուն, որպէս զի դիւրին ըլլայ անոնց կարծր ճիւղերը, որ այս անասնոյն գլխաւոր կերակուրն են, ծամել եւ մանրել:

Աստուծոյ այս մանաւանդ խնամքը ծանօթ չէր Պաղեստինու բնակիչներուն որ կենդանի փիղ չէին տեսներ. կենդանի փիղեր Հրէից պատմութեան ժէ դարուն Անտիոքոս Եպիփանու պատերազմներուն ժամանակը: Այս յօդուածը կարդացողները փղի աղօրիներուն այս զարմանալի կազմութիւնը կը սորվին, սակայն օրինակ մը տեսնել անտարակոյս աւելի դիւրին պիտի ընէ անոնց հասկնալ այս կազմութիւնը:

Կը յուսանք թէ, ինչպէս Պաղեստին Աղմոսերգուին ժամանակ, նոյնպէս հիմա մանաւանդ որ Աստուծոյ զարմանալի գործերն աւելի յայտնի եղած են, պիտի գտնուին հիացմամբ ըսողներ, «Դուն, ով Տէր, քու գործքովդ պիտի ուրախացուցիր, քու ձեռքերուդ գործքերովը պիտի ցնծամ» (Սաղմ. ՂԲ. 4):

Ա Յ Լ Ե Ւ Ա Յ Լ Ր

Ամերիկայի Նիւ Եորք քաղաքը գտնուած է դարս նեստուած աւելածոյ կամ աղբ օգտակար ընելու միջոց մը: Ընկերութիւն մը չինած է մեծ մեքենայ մը որ կը մաղէ եւ կը զատէ աղբերու կամ աւելածներու մէջ գտնուած այլեւայլ նիւթեր: Այսպէս թղթոյ, հնոտեաց, ածխոյ, հանքային ածխոյ մնորայն, ապակւոյ, երկաթոյ եւ ուրիշ նիւթոց բեկորները կը զատուին իրարմէ, եւ կը վաճառուին զանոնք բաց ածխոյ եւ հանքածխոյ փոշիէն որ կը գործածուի մեքենան չարժելու համար իրրեւ վառելի նիւթ: Մեքենային քով ամէն օր կը բերուին 40 բեռ աղբ կամ աւելած, բայց կ'ըսուի թէ մեքենան տասը երեք-պատիկը կրնայ զտել օրը 10 ժամ գործելով: Հաշուուած է թէ իւրաքանչիւր բեռ աղբ, որ է 1,800 լիտր, կը պարունակէ իրր 400 լիտր ածուխ եւ հանքածխոյ մնորայ, որ բաւական եւ աւելի եւս է գործածուելու իրրեւ վառելի նիւթ մեքենային համար: Աղբէն զատուած ածուխը վաճառելէն ետքը՝ մնորայը կը թափուին ծով: Կ'ըսուի թէ ցարդ չատ չահաւոր եղած է այս գործը, եւ գործին տէրերը կը խորհին ամէն քաղաքի մէջ հաստատել այս տեսակ մեքենաներ օգտակար եւ չահաւոր ընելու համար թէ իրենց եւ թէ քաղաքներուն փողոցները նետուած ամէն աւելածոյ եւ աղբ: Եթէ կարող ըլլայ այս ընկերութիւնն ընել ինչ որ կը խորհի այս մասին, չատ մեծ հոգէ պիտի ազատէ զնիւ. Քաղաքին աղբերուն ծովուն մօտ տեղ մը թափուելով հոն դիզուիլը մեծամեծ ժգունութիւններ պատճառած է եւ արդէն երկար ժամանակէ հետէ այդ բանին դարման կը փնտռուէր:

—Սերուխոյ ազգային ժողովը նոր օրէնք մը դրած է որով ազգային օրինաց դէմ գործողները երկու ամսէ մինչեւ երկու տարի բանտարկութեան եւ 200–1,000 լիրա տուգանաց կը դատապարտէ:

—Սուէզի ջրանցքին ընկերութեան մօտերս կազմած ընդհանուր ժողովին մէջ յիշեալ ընկերութեան բաժնորդներէն ոմանք պարսաւանաց քուէ առաջարկեցին Մր. ու Լէսէպսի վարչութեան դէմ, որով մեծ վիճաբանութիւն ծագեցաւ ժողովին մէջ: Յիշեալ առաջարկութիւնը մերժուեցաւ քուէից մեծամասնութեամբ, եւ բաց ասկի Մ. ու Լէսէպսի առաջարկութեամբ Անգլիոյ վաճառականական նաւուց տէրերէն եօթը անձինք ընտրուեցան, որպէս զի գործակից յիշեալ ընկերութեան Գաղիացի տնօրէններուն:

—Ամերիկայի Հարաւային Միացեալ Նահանգաց կոչուած երկաթուղւոյն համար, մօտաւորապէս վեց հարիւր գերաններու, գործածուած է բիւրեղացեալ կամ առնացեալ (տէնթո-

Լէլէ) նիւթոյ մը յաղթ բեկորները, որ ոչ այլ ինչ են բայց եթէ աղուճակի (հանքային աղի) կտորներ, իրր յիսուն մղոն երկայն աղահանքէ մը հանուած: Հին երկրագործական դարերու մէջ ծովը քաշուելով թողած է այս աղահանքը որ հիմա 260 ոտք ցած է ծովուն երեսէն, եւ որոյ աղն է քանակութեամբ անսպառ եւ յատկութեամբ շատ ընտիր: Վիթխարի մարախներ եւ հսկայ մկնջատներ (հարիւրաոնեայք) որ ինկած են այս աղին մէջ, իրր թէ աղի արձան կտրած Ղոտայ կնոջ պէս, այնչափ դարերէ հետէ կը պահեն տակաւին իրենց մեծութիւնը եւ կատարեալ ձեւը:

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Աղջկանց դաստիարակութեան համար առաջին գպրոցը բացուեցաւ Հնդկաստանի Պոմպէյ քաղաքը 1824ին: Ցետ երկուց ամաց բացուեցան նաեւ լինն գպրոցք ուր նոյն տարին կային 204 աշակերտք: Մօտերս հրատարակեալ վիճակագրութենէ մը կը տեսնուի թէ այժմ ամէն կարգի գպրոցաց մէջ դաստիարակուող աշակերտաց թիւն է 127,066. միսիոնարաց տնօրինութեան ներքեւ գտնուող գպրոցաց աշակերտք են 56,408:

—Անցեալները Ամերիկեան Պորտ ընկերութեան Հնդկաստանի Մատուրայի առաքելութեան Յորելեան ժողովը կատարուեցաւ մեծ չքեղութեամբ: Այս ժողովին ներկայ էին իրր 2,000 Քրիստոնեայք որ եկած էին այլեւայլ տեղերէ:

—Մատուրա Քրիստոնեայ զինուորականներն ոմանց գէմ հալածանք ելաւ ի Դանդոն: Երբ զօրապետն իմացաւ հալածուածը, ըսաւ. Քրիստոնէութիւնը ազնիւ կրօնք է, Քրիստոնեայ զինուորք բարեգոյն են քան զայլս, երա՛նի թէ բոլոր զօրքս ըլլային Քրիստոնեայ:

ԲԻԹԱՆԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆ

Կ. պոլիս, 13/25 յունիս 1884

Վերապատուելի Խմբագիր Աւետաբերի,

Թիւ 26, Աւետաբերի մէջ «Բիբլեական Միութիւն» խորագրով յօդուած մը հրատարակուած է ուր յիշուած է թէ՝ երկու անձանց հետ ես եւս ընտրուած եմ ի դիմաց Բիբլեական Միութեան, «Աստուածաբանական ճեմարանին կոստանդնուպոլսոյ հաստատուելուն վերաբերեալ հարկ եղած թղթակցութիւնն ընելու համար Պորտ ընկերութեան Տնօրէն ժողովին հետ:» Չեմ գիտեր թէ ինչպէսն է այդ, սակայն կը փափաքիմ յանուցանել Աւետաբերի ընթերցողաց թէ այդ ընտրութեան նկատմամբ ոչ պաշտօնական ազդարարութիւն ընդունած եմ դեռ եւս ոչ ալ կրնամ յանձն առնուլ այդպիսի մի պաշտօն:

Նոյն յօդուածին մէջ ըսուած է նաեւ թէ՝ «Այս տարուոյ Բիբլեական Միութեան ժողովը նշանաւոր եղաւ ուրիշ տարիներ ունեցած ժողովներուն հետ բաղդատելով յետագայ պարագաներով» եւայլն: Ներեցէք կ'ազաչեմ որ այս առթիւ ըսեմ թէ Բիբլեական Միութիւնը ունեցած է նշանաւոր ժողովներ, մանաւանդ 1881 տարուոյ ժողովը, ամեն պարագաներով, ներկայ տարուոյ ժողովէն չատ աւելի նշանաւոր եղած է, ինչպէս կ'երեւի նոյն տարուոյ տպեալ արարքէն:

Նաեւ կը փափաքիմ ըսել թէ որքան որ ես կը յիշեմ՝ այս տարի Մարզուանոյ Աստուածաբանական վարժարանի խնդիրը չյուզուեցաւ Բ. Միութեան ժողովին մէջ եւ թէ գաւառներէն եկող հովիւք քիչ անգամ ներկայ եղան Բ. Միութեան ժողովին:

Ազաչելով որ բարեհաճիք ներկայս հրատարակել Աւետաբերի յաջորդ թուոյն մէջ

Մնամ ամենայն յարգանօք
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՄԻՆԱՍԵԱՆ

ՄԱՀՈՒԱՑԻ

Պար. Աղէքսանդր, անդրանիկ որդի Պատ. Ս. Կ. Աստուաբեանի, յետ ութնամեայ հիւանդութեան կնքեց իւր մահկանացու կեանքն ի հասակի 17 ամաց, յունիս 14/26ին, ի մեծ սուգ իւր ծնողաց եւ բարեկամաց:

Մեր խորին ցաւակցութիւնը կը յայտնենք նորա ծնողաց եւ մերձաւորաց եւ յերկնից միխթարութիւն կը մաղթենք ա-նոնց:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ցուն 19 ըստ Ցուն. եւ յուլիս 1 ըստ Լատ., 1884

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Աբեւելեան երկաթուղւոյ գծին եւրոպայի երկաթուղեայց հետ միացման խընդիրը լուծելու համար պ. Հիրշ հետ բանակցելու պէտք տեսնուելով՝ այս մասին հրաման ելած է կառավարութենէն: կը լսուի որ եթէ երկուստեք համաձայնութիւն գոյանայ, պ. Հիրշ կարող պիտի ըլլայ աւարտել երկաթուղւոյ գծին չինութիւնը մէկ տարւոյ մէջ:

—Անցեալ շաբաթ օր Աբեւելեան Րումելիի կուսակալ կավրիէլ փաշա ուղեւորեցաւ իւր պաշտօնատեղին: Նորին Բարձրութիւնը մինչ կ. պոլիս կը գըտնուէր, Բ. դրան եւ Աբեւելեան Րումելիի մէջտեղ տեւակեսեալ խնդրոց կարգադրութեամբն զբաղեցաւ:

— Թէրճիմանը Հազիգաթ լրագիրը, որոյ հրատարակութիւնը 15 օրէ ի վեր դադրած էր բարձրագոյն հրամանաւ, ներուժ առանալով սկսաւ դարձեալ հրատարակիլ անցեալ շաբաթ աւելի մեծ դիրքով:

—Վեհ. Սուլդանը նուիրած է Հոպարդ փաշայի շատ գեղեցիկ երկիր մը, ուր պիտի չինուի էօշլ մը, որոյ չինութեան ծախքը պիտի տրուի Սուլդանին անձնական գանձէն:

— Իմ Բըրէրս Էքսփրէս լրագիրը ազգապրական տեսչութեան ազդարարութեան եւ հրամանաց հակառակ յօդուածներ հրատարակելուն համար մէկ ամիս դադարման դատապարտուեցաւ, սակայն մի քանի օր ետքը արտօնութիւն տուացաւ դարձեալ հրատարակուելու:

—Բ. դուռը ծանուցագիր մը ղրկելով Ամերիկեան դեսպանատունը, իմացուցած է թէ Բ. դրան եւ Միացեալ Նահանգաց միջեւ առեւտրական դաշնագրոյ պայմանաժամը լրացած է, եւ թէ այսուհետեւ Ամերիկայէ Թուրքիա մտած ապրանքներէն 8 առ հարիւր մաքս պիտի առնուի:

—Թուրքիոյ մէջ այլ եւ այլ տեղեր եւ մանաւանդ Մեծ կղզւոյ մէջ սովորութիւն եղած է օտար հպատակաց բնակած տուներու վրայ պարզել դրօշն այն տէրութեան որուն կը վերաբերին: Բայց այս սովորութիւնը հետզհետէ ընդհանրանալու վրայ ըլլալով, Բ. դուռը հրամայած է որ այսուհետեւ այդ դրօշները չպարզուին:

—Լրագիրք կը գրեն թէ Աւստրիոյ կառավարութիւնը որոշած է չինել երկաթուղի մը Մոսգարի եւ Միդգովիչի մէջտեղ ի Հէրսէք:

—Թուրքիոյ այլ եւ այլ գաւառներէն, նաեւ Րումելիէ, Պարսկաստանէ, Հընդկաստանէ եւ աշխարհի ուրիշ կողմերէն ընորհաւորութեան նամակներ կու գան միշտ առ Ներսէս Ս. Պատրիարքն: Ներսեսի վերջնական ընարութենէն ի վեր անոր եկած շնորհաւորութեան հեռագրաց եւ նամակաց թիւը 140ի հասած է: Սակայն Պատրիարքը միշտ կը պնդէ իւր հրաժարականին վրայ այլ եւ այլ պատճառներ յառաջ բերելով:

—Գաղիոյ մէջ ուսում առած Հայ երիտասարդ մը ժամագործեան անուն, Գաղիոյ Աբեւելեան երկաթուղեայց ընկերութեան կողմէ երկրորդ տնօրէն անուանած է Պերլինէ Սորսի բանող գծին: Գաղիական Բրոկրէ լրագիրն այս անուանումը ծանուցանելէ յետոյ՝ կ'ըսէ. «Մեր անկեղծ խնդակցութիւնը կը յայտնենք Հայազգի նշանաւոր երկրաչափին, որ իւր տաղանդով եւ Աբեւելեան գծին վրայ մատուցած իւր նշանաւոր ծառայութեամբն կրցած է այս բարձր պատուոյն արժանանալ:»

Մասիս լրագիրը զայս գրելէ ետքը կը յարէ նաեւ թէ Պ. Ժամագործեան, Ժանեվիլի մէջ, ուր կը բնակի նա, հրապարակային ուսումնական դասախոսութիւններ հաստատելու ձեռնարկեր է, որոյ վրայ նոյնպէս գովեստիւք կը խօսին Գաղիական լրագիրք:

—Երուսաղեմի վանաց պարտուց բարձման վերաբերեալ խնդրագրոյն ի պատասխանի Մեծ Եպարքոսէ առ Ներսէս Ս. Պատրիարք ուղղեալ դիրը կը ծանուցանէ թէ կառավարութեան պաշտօնէից ժողովը ընդունած է մատուցած խընդիրը որ էր գաւառական Հայերէն նըպաստ առնուլ գինուորական տուրց հետ, (առանց յիշելու սակայն թէ ինչ համեմատութեամբ,) եւ ի փոխարէն՝ պետական թէ ինչ համեմատութեամբ, եւ ի փոխարէն՝ պետական գանձէն երեք տարի 15,000 ոսկեան գանձէն երեք տարի 15,000 ոսկեան լիրա տարեկան ընդունիլ կանխաւ: Այս գրոյն վրայ խորհրդակցած է նաւս. Հայոց խառն ժողովը եւ տնօրինութիւններ ընելու ձեռնարկած է ի գլուխ հաներ ընելու ձեռնարկած է ի գլուխ հաներ այս կարեւոր գործը: Մտոյգ տղերբերէ կ'իմանանք թէ, կ'ըսէ նաեւ Աբեւելեան լրագիրը, Երուսաղեմի պարտուց բարձման համար 1883 մայիս 1էն մինչեւ 1884 ապրիլ 30 մէկ տարւոյ մէջ վճարուած է ոսկեդրամ 385,679 դրուշ եւ 10 փարա: Երուսաղեմի վճարելի պարտքն է այժմ 29,981 ոսկի եւ 20 դրուշ:

— Պուլկարիոյ կառավարութեան պաշտօնեայք հրաժարական տուած են իշխանին յանձնարարելէ ետքը որ ընդհանուր ազգային ժողով հրաւիրէ սահմանադրութիւնը վերաքննելու համար: Այս դէպքը պատճառած է այժմուս ընորութեանց արդիւնքէն: Իշխանը հրաւիրած է ընդհանուր ազգային ժողովը գումարիլ ի Դըբնովա, բայց տակաւին չէ ընդունած պաշտօնէից հրաժարականը:

ԱՅԼԵՒՕՅԼՔ

Անգղիացիք քարիւղի հանք գտած են Պելուճիստանի մէջ եւ պիտի սկսին ծախել գետինը քարիւղն հանելու համար:— Մօտերս Անգղիացի սպայ մը սպաննուեցաւ Պելուճիստանցիէ մը սոսկ ընդդէմ Անգղիացւոց ատելութեանն համար: — Բուսիոյ կայսեր եղբօր, Սերգիոս մեծ դուքսին ամուսնութիւնն Հէսի եղիսաբեթ իշխանուհւոյն հետ, որ է Թոռն Անգղիոյ թագուհւոյն, տեղի ունեցաւ յունիս 15ին ի Ս. Բեդրսպուրկ: Հարսանեաց հանդէսն եղաւ կրկին, ըստ ծիսից Յոյն եկեղեցւոյ, եւ ըստ ծիսից Լուտերական եկեղեցւոյ որոյ մէկ անդամն է հարսը: — Շատ խստակրօն ճգնաւոր մը երեւցաւ մօտերս Իտալիոյ Ալօպանօ քաղաքին մօտ այրի մը մէջ: Նա հասարակօրէն կը տեսնուէր երեսի վրայ պահած աղօթք ընելու մէջ, եւ կ'ապրէր միայն հացով եւ բանջարեղինօք, զորս նորա խցիկին դրան վրայ կը դնէին բարեսէր անձինք: Նա չէր ուզեր խօսիլ եւ ոչ մէկու մը հետ եւ ոչ իսկ կը յօժարէր իւր երեսը դարձունել անոնց: Անոր իւր երեսը ցուցնելու դըժկամակութեան պատճառը յայտնի եղաւ երբ ոստիկանութիւնը ձերբակալեց ղնա եւ գտաւ որ էր դրամատէր մը որ մօտերս փախած էր իրեն դրամ յանձնողներուն ստակներն առնելով: —Սիլվերիոյ մի քանի կողմերը սով կայ: Բնակչաց ցորենն ու ստակը հատած են: —Տփղիսի Գաւազան լրագիրը կ'ըսէ թէ Պարսիկ առաջակախումբեր մեծ սարսափ կը ձգեն Շամախի մերձակաները: Անոնք վորձած են կողոպտել նաեւ Տփղիսի եւ Պագուի երկաթուղւոյ կառախումբերը: —Կ'ըսուի թէ 40,000 մարդիկ կը գործեն երկաթուղւոյն վրայ զոր Անգղիացիք կը չինեն Պելուճիստանի մէջ: — Պուլկարիոյ եւ Սերպիոյ մէջտեղ դժուարութիւնն ի մտին թէ որմէ պիտի ըլլայ Պրէկովոյ դիւղը, որ է Դիմոգլի վրայ, կ'ըսուի թէ ծագում առած է ասկէ որ շատ տարիներ առաջ Դիմոգ գետը կը վազէր յիշեալ գիւղին արեւելեան կողմէն որ յայնժամ Սերպիոյ կը վերաբերէր անտարակոյս: Ցետոյ, բայց ասկէ շատ տարիներ առաջ, գետը փոխեց իւր ընթացքը, եւ այժմ կը վազէ Դիմոգլի արեւմտեան կողմէն: Դիմոգ է սահման յիշեալ երկու երկիրներուն: Ինդիրն այս է թէ սահմանը կը փոխուի՞ ամէն անգամ որ գետը փոխէ իւր ընթացքը: Գետն ունի՞ զօրութիւն Սերպիոյ մէկ գիւղը Պուլկարիոյ անցուցանելու: —Բանակցութիւնք առիթ Պետական խորհուրդն եւ կառավարական պաշտօնատեղիներէն տմանք պիտի բացուին շաբաթ, երկուշաբթի եւ հինգշաբթի օրերը: —Պաղատակ եկած լրոց նայելով Տիգրիս գետոյն յորդումը կը նուազի տակաւ: —Գաղիոյ Դուլըն քաղաքը հնտախտ յերեւան եկած լինելուն համար կայսերական կառավարութիւնը փոխադրիչի ենթարկած է գաղիոյէ եկող նաւերը: —Վիէննայէ կը գրեն թէ Աւստրիոյ կայսեր կողմանէ Վեհ. Սուլդանին ընծայեալ վեց ձիերուն արժէքն է 50,000 Օսմ. լիրա: Աւստրիոյ կայսրը ղրկած է Վեհ. Սուլդանին կաւք մ'ալ որ կ. Պոլիս պիտի հասնի յառաջիկայ ուրբաթ օր:

ՕՐՏԱՒՒՒՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հոլանտայի թագաժառանգին, Օրէնճի իշխանին, մահը բաւական անճուկ կը պատճառէ Եւրոպայի քաղաքագիտաց մէջ: Հոլանտայի թագաւորը ծեր է եւ անկար, եւ կարելի է երկար չապրի: Նորա միակ զաւակը որ կ'ապրի, դուստր մ'է, եւ երկրին օրէնքը թոյլ չտար որ կին մը ժառանգ ըլլայ արքունի գահուն: Մի միայն անձինք որ կրնան յաջորդել արքունի իշխանութեան, են, թագաւորին եղբայրը, դուքս Լուքսէնպուրկի, եւ թագաւորին հօրեղբայրը, որ է հազարապետ գերմանական բանակին մէջ: Ս. յս երկուքն ալ զաւակ չունին: Եւրոպայի քաղաքագէտներն յուզող խորհուրդն է այս որ Գերմանիա պիտի ուզէ գերմանական կայսերութեան կցել Հոլանտայի թագաւորութիւնը: Ս. յսպիսի կարգադրութիւն մը պիտի տայ Գերմանիոյ զայն որում յոյժ կը բաղձայ, այսինքն է նաւահանգիստներ ունենալ Ատլանդեան ովկիանոսի մէջ հանդերձ միջոցօք իւր նաւատորմիղն սատուարացունելու: Պիտի ընէ նաեւ գերմանիա տէր ընդարձակ երկիրներու ի Սումատրա եւ ի Ճաւա, եւ Գերմանիա ուղղակի ազդեցութիւն պիտի ունենայ Հարաւային Ափրիկէի վրայ, ուր կան Հոլանտական գաղթականութիւնք: Այս բանը կրնայ պատճառ լինել որ Եւրոպական պետութիւնք աչխատին արգելուլ գերմանիա Հոլանտայի իշխելէ, որ տակէ դիւրաւ կրնայ մեծ պատերազմ մը ծագիլ: Վասն որոյ եթէ Հոլանտայի արքունի գահը պարապ մընայ, աչխարհ մեծաւ անձկութեամբ պիտի դիտէ տեսանել թէ ինչ ընթացք պիտի բռնէ Պիսմարգ:

— Միացեալ Նահանգաց նախագահի ընտրութիւնը տեղի պիտի ունենայ յաջորիկայ Նոյեմբեր ամսոյն մէջ: Արդէն յայտնի է թէ նախագահի այս ընտրութիւնը մեծ կարեւորութիւն ունի: Հասարակապետական կուսակցութեան ազդեցութիւնը բանած է երկրին մէջ քսան եւ չորս տարի: Ս. յս միջոցին իրարու յաջորդող վեց ընտրութեանց մէջ Միացեալ Նահանգաց նախագահի ընտրելին ժողովուրդն ընտրուած եւ նախագահ կարգուած է: Ս. յսու ամենայնիւ այս անգամ Հասարակապետական կուսակցութիւնն անուանած է զՄր. Պլէն իբրեւ իւր ընտրելին, եւ ժողովուրդը լիովին գոհ չէ այս անուանումէն: Վասն որոյ Հասարակապետականաց գլխաւորներէն շատեր յայտարարած են թէ իրենց քուէները եւս պիտի առնուն: Եթէ Ռամկավարականք արժանաւոր անձ մը իրենց ընտրելի անուանեն, հաւանական է թէ շատ Հասարակապետականք անոր քուէ պիտի տան եւ նա պիտի ընտրուի նախագահ:

— Միացեալ Նահանգաց ծերակուտի ժողովը դրած է օրէնք մը ընդելու համար բազմակնութիւնը որ այժմ հակառակ օրինաց ի գործ կը դնեն Մորմոնք որ կը բնակին Եութահ լեռնի մէջ Միացեալ Նահանգաց արեւմտեան կողմը: Յիշեալ օրէնքը կը զրկէ քաղաքական իրաւունքներէ Մորմոնց կղերն ու հասարակութիւնը, եւ կու տայ նախագահին՝ իշխանութիւն Մորմոնաց եկեղեցական կալուածոց վրայ հսկելու եւ արժանը անօրինելու մինչեւ անոնք որ Մորմոնք եւս կենան բազմակնութեան սովորութենէն:

— Գաղիոյ զգայնութիւն դէպ Անգղիա շատ դառն եղած է այն երկար բանակցութեանց միջոցին՝ նկատմամբ Եգիպտոսի վիճակին: Սակայն այժմ աւելի քաղցր զգայնում կայ Գաղիացւոց մէջ, խորհելով թէ Անգղիա իսկական շահեր մտածակարած է Գաղիոյ, դեսպանախորհրդոյ առթիւ ըրած նոր տնօրինութեանց մէջ:

—Սպանիա կ'առաջարկէ Եւրոպական տէրութեանց պահանջել որ Մարոկի ներսերը բաց ըլլան Եւրոպայի վաճառականութեան, եւ որ առեւտրական դաշնագրութեան մը պայմանին տակ թոյլ տայ Եւրոպացւոց՝ ապրանք դուրս հանել Մարոկէ առանց արգելքի:

—Եւրոպա զարդիս այնպիսի վիճակի մէջ է որ չատ փոքր բան մը կրնայ մեծ նեղութիւն պատճառել: Վասն որոյ Գաղիական աչխարհավարութիւնն ի Մարոկ շատ դիւրութեամբ կրնայ պատճառ լինել տէրութեանց մէջ վրդովմունք ելլելուն: Ականերես է թէ Գաղիա իւր պաշտպանութեան ներքեւ առած է Մարոկի բնակչաց մէկ մեծ մասը: Երկրին հիւսիսակողման մեծ գաւառին բնակիչք այսպէս դրեթէ բոլորովին հպատակած են Գաղիոյ: Գաղիոյ այս հպատակաց մէջ կը գտնուի վալանի մեծ Շէրիֆը, որ ազդեցութեամբ եւ իշխանութեամբ միայն երկրորդն է նոյն իսկ Մարոկի սուլդանին: Ս. յս իրողութեանց յայտնութիւնը կասկածել տուած է Անգղիոյ եւ Իտալիոյ, եւ մանաւանդ Սպանիոյ, թէ Գաղիա մտադիր է գաղընկից ընել Մարոկի սուլդանը եւ դնել անոր տեղը մեծ Շէրիֆը: Ուստի Գաղիոյ դէմ բարկութեան զգացմունք կան: Բայց Գաղիոյ կառավարութիւնը կ'ըսէ թէ դիտաւորութիւն չունի չարիք ընել: Թէպէտ կը խոստովանի նաեւ թէ ունի փոփոք փոքրիկ մաս մը առնուլ Մարոկի երկրէն մերձ Ալժերիոյ, իւր սահմանագլուխն ուղղելու համար: Գաղիա հակառակ իւր բողոքոց կորուսած է համօրէն Եւրոպայի վստահութիւնը Մարոկի մէջ իւր բըռնած ընթացքին պատճառաւ: Եթէ ձեռք ձգէ իւր սահմանագլխին վրայ ինկող երկիրն ուր կը ցանկայ, խնդիր է թէ կ'արժէ՞ ունենալ զայն փոխարէն այսպիսի անվստահութեան մը:

— Ջինական 4,000 զօրք յարձակեցան Գաղիական զօրաբաժնի մը վրայ ի Դոնգին: Ընդ մէջ Գաղիոյ եւ Ջինաստանի խաղաղութեան դաշնագրոյն այս զեղծումը պատճառ եղած է որ Գաղիոյ կառավարութիւնը նաւատորմիղ մը ղրկէ ի Ջինաստան եւ ընէ նոր պահանջումներ:

—Անգղիոյ ազգային ժողովը քուէարկութեամբ ընդունեց ընտրութեանց վերաբերեալ օրէնքը զոր առաջարկած էր Մր. Կլատսդըն ազգային ժողովոյ այս նպատին մէջ:

— Ամսոյս 19ին Բուսիոյ Նիժնի Նովկորոտ քաղաքի տօնավաճառին մէջ գործաւորք եւ բեռնակիրք յարձակեցան Հրեայ քաղաքին Հրէից թաղին վրայ, կործանեցին վեց տուն եւ աւարեցին շատ առներ: Ինը Հրեայ սպանուեցան ամբոխէն:

—Քոչինչինի մէջ Քահպոտայի թագաւորը, որ երկար ժամանակէ հետէ Գաղիոյ պաշտպանութեան տակ էր, իւր երկիրը Գաղիոյ յանձներ է պաշտօնապէս: Բարիզի լրագրաց մեծագոյն մասը սաստիկ կը հակառակին կառավարութեան զայդ ընդունելուն դէմ, հաւանական համարելով թէ այդ պատճառ պիտի ըլլայ քաղաքական ծանրակշիռ չփոթութեանց եւ ծանր ծախուց, առանց նոցա համապատասխանող արդիւնից:

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հնտախտի երեւումն ի Թուլոն Գաղիոյ, մեծ յուզում պատճառած է հանայն Եւրոպայի: Թուլոն շատ ազտեղի քաղաք մ'է, վասն որոյ դժուար պիտի ըլլայ ախտին ճարակումն արգելուլ: Տեղական իշխանութիւնք սկսած են մաքրել քաղաքը եւ կան պատճառք յուսալու թէ, որովհետեւ ախտը չճարակիր արագ՝ կըրնայ դուրս չելլել Թուլոնէ: Թուլոնէ առնուած վերջին լրոց նայելով անցեալ ուրբաթ, շաբաթ եւ կիրակի, 19 անձինք մեռած են հնտախտէ: Ուրբաթ օր երեք անձինք մեռան ի Մարսիլիա հնտախտէ կամ անոր նման ախտէ մը: Բոլոր նաւերն որ կու գան Թուլոնէ պէյրուդ, Ափրիկեան Տրիպոլիս եւ Զմիւռնիա, քառասնօրեայ պիտի ենթարկին: Միջերկրականի բոլոր Օսմանեան միւս նաւահանգիստները գոց պիտի մնան Թուլոնէ եկող նաւուց դէմ:

—Ըստ խոսքերն էքսփրէս լրագրոյն, Պետական Խորհուրդը մտադիր է օրէնք մը հաստատել, որով Թուրքիոյ մէջ գըտնուող բոլոր դպրոցք Հասարակաց կըրթութեան պաշտօնէին անմիջական հսկողութեան տակ պիտի դրուին, եւ որ ըստ հարկին պահանջման պիտի օգնէ ամէն կարգի դպրոցաց:

ՍՏԱԿԻ ԴԻՆԵՐԸ

Ցունիս 18/30, 1884

Գոնսոլիտէ 8.16 | Բաւմ. երկ. բաժինք 41.25

ԴՐԱՄՄԸ, Սամ. լիրան 100էն

Մէճիտիէ	108. 7	Բուսիոյ բոլ	90. 7
Թղթադրամ		Նաբոլէոն	87.28
Մէճալիք	100.	Գրխմից	51.10
Պէշլիք	102.20	Անգղ. լիրա	110. 6
Ալթըլըգ	103. 5	Մանէթ Պղպատրամ	9. 1

Ամերիկայի միսիոնարաց ընկերութեան կողմէն
Խմբագիր Հ. Բ. Կրին

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆՈՒՊՈԼԻՍ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ
Զագմագճըլար, Ճակոբեան խան,